

درگاه

۱ خزیران ۳۳۷

نومرو : ۴

برنجی سنه : برنجی جلد

فکرچشمه

مجموعه

فلسفه مداوم‌لریله

ارقدشار کزدن بری شکایت ایدیوردی: «نه ایچون میستیک اولوبورز؟ نه ایچون حواسزک و بریدی، عقل، ترکیب ایلدیکی معلومات خارجده، برکله امله، علوم مثبته ماوراسنده استنادکاه آریب رز؟ بو یاشا یاشا دلاییمز اویجی بولونماز بول آرادیمز نور برینه بزی ظلمته کوتورمیزی؟» دیگر بر ارقداشکز علاوه ایتدی: «شو صوک سئلردن اول استقامت فکره من بالجه روحی واجتماعی وقایمی ممکن اولدینی قدر بر موضوع خارجی (Objective) حد ایدرک تدقیقسانده بولونمه متایل ایدی. اونک ایچون اجتماعی حادثه لک علنی تاربخنده، روحی وقایمک سینی میحانیکیته کوردوبوردی. بولر زده تحلیل امله مثبت نتیجه لر الده ایدله ییلوردی. شیمدی اونک برینه بر ترکیب قائم اولدی. واضح افاده لر برینه سیمه والارک اقامه سنده دوعری قوتی بر میل وار... روح وشعور دیدیکز جله حادثانده کی تکاملی بر تأثیر خارجی امله ایضاح ایدرک حقیقی بولاق قولای ایکن شیمدی عکسی بر استقامت توصیه ایدیوردی. مثلا تجله واجتساناتک قانونلری تحلیل امله ذوق بدیعینک، منشائی آراشدیریوردی. تحلیلاتی ایلراندیکه علی الاطلاق او بونک سنده دوعری ناصیلی تکامل ایتدیکی تنور وتوضیح ایلوردی. حالبوکه شیمدی «صنعت حیانتک اوله یوکسک بر امتداد وتظاهری، بالخاصه اوله عالی بر جهدیدرکه دروننده روحک اک حرم جوهری وقوانین ذاتیه سی تماشا اولونایله جک شیلر یاراققدر [۱]» دینیایوردی. اسکی بیلدیکز بدیعیات نظریاتیه ش افاده یی مقایسه ایدیکز، اولکیلر نده کی وضوح برینه ایکنجی سینه نده شتلی ابهام وار... اسکیدن مثبت عدایدینه شیمدی (ضلات) نظریاته باقیایوردی حتی «صنعتک ماهیتی تحلیل امله بولمه چالیشیق بر ضلات نما که درکه اونی بصیر آدیشاریدن کورمکدن تولد ایلشدر [۱]» دینیایوردی. حالبوکه علم بشرک غایبه سی حادثاتی هپ بویه دیشاریدن کورمک دگلی؟ اسکیدن (باطنی) حد ایدیلن علملر بوکون هپ مثبت علومک اصولیه تدقیق اولونغن قائده لی نتیجه لر حاصل ایدله شمی؟ ادیانک صوک نصف عصرده بو یوله تدقیقاتی نقدر فائده لی نتیجه لر ووردی؟ حتی اخلاقی ده بر «علم عادات» حائله تعقیقه و بویه جله مثبت اساسانه استناد ایتدیرمکه دوعری قوتی بر جید یوقی...؟ استقبالتک استقامتی بویه ایکن شیمدی نیه زده عکسی بر جریان افاه ایدلک ایتدیلیور؟» ارقداشار کزک بو شکایتی خارجدن ده جوق ایشیدیلیورز. بویه کیدرسه علمه «الوداع» دیمک [۱] صنعتک ایچوبوی. شکیب بکافندی درگاه نومرو

لازم کایورمش... بوتون مفکرلری بوجریان علینه پروتستویه تشویق ایدلر بیه کورولوبور. دها غریبی بویه بر جریانتک، دارالفنوندن، یوکسک علم وفلسفه یوردندن چقمش اولمائه تعجب ایدیوردی. تمایل و مزاجکز، الحاصل تجربه خصوصیه کز نتیجه سی اولاراق بوجریانه مخالف اولسه کز بیه، هیچ شبه یوق، خارجده کی مترضلر کی دوشو. نرسکز. فلسفه طلبه سی اولدیکز ایچون مسئله نک ماهیتی دها ای کورمه بیه جک مکتسبات علمیه کز وارد. البته دارالفنونده بویه جریان اولورمی دییه، تعبیری معذور کوروکز، پک کونه پنهان بر ادایه قائم ازسکز. بالعکس دارالفنوندن بویه بر وظیفه بکارسکز.

شیمدی ارقداشکزک وضع ایتدیکی مسئله یی سزکله برابر دوشونک ایتدیرم. یالکز بر نقطه یی نظر دقتکزی جلب ایتک ایتدیرم. میستیک دیوب کچلن بوجریان جوق دوعری، جوق حقیقی اساسانه مستنددر. علمک ترقیات حاضره سی، تفکرات فلسفه دها زیاده بزی بوجریانه یافلاشدیرر. بیلیم میستیک تعبیری سز نمونده قولانیورسکز؟ اگر بولکلی استدلال امله غیر قابل فهم واستخراج وبا نامقول معناسنده استعمال ایلورسه کز موضوع بحثن اولان افکار ونظریاته بویه بر اسم طابق دوعری دکلدر. چونکه تعمیق مسئله ایلرسه کز وقایمک مشخص اولاراق تدقیقه کندیزی آیتدیرر. دیغمز حالد قبول ایله جکمز طرز فلسفه انجی بو نظریات اولایلیر.

بوجریان فکرینک استنادکاهلری آراشدیریکنز، اووقت، ملطفا بکاتق وبره جکسکز. مثلا بوسندلردن الک مهمی ماده نک حیات وروحه حاکم اولادینی وبناء علیه اونک تأثیر وعکس تأثیرندن وجوده کلن علوم منطقه نک یعنی میحانیکیکنک حیات وروحک ماهیتی تماماً کوستره میه جکی حقیقه کی ادعادر. برکزه بوادعای تسلیم ایلرسه کز البته شورک وحیانتک ماهیتی اکلامق ایچون باشقه بر واسطه یی محتاج اولدیمیزی ده قبول ایدله جکسکز. بوتون بومستهلر بر مثال جک حسب حاله صیفه از. فقط بومستله یی صیفه یی وقابا طاسلاق سزه خاطرالانام. دعوانک اساسی شودر: ماده وروحه حاکم دکلدر. دها واضح بر تعبیر امله شعوری هر فعل وتکامل حقیقی بدنده بر تفرقه محتاج اولماز. اگر بومدعای قبول ایلرسه کز دین، صنعت، اخلاق حقیقه کی فکر لریکنزده باشقه بر استقامت آلیر.

طبعی بکا سوروق ایتدیه بکسکز، دییه. جکسکز که شعور دیدیکم حس، شکر، اراده یی ناصیل اولورده بدن حاکم اولماز؟ ذاتا بونلرک هپسی جله عصیه دینان جهاز عضوینک حرکتی نتیجه سی دکلدر؟ اک بسیط تجربه تفکر واراده نک دماغ ووجه عصیه حرکتانه مربوط اولدینی کوستریموروی؟ مثلا قرو فورم آلورسکز، درحال شعور کزدده

تبدل اولوبور، تسمیه حس، اراده وفکر بکز تغییر ایدیوردی. مختل الشعور اولانلره بابیلان فتح میت عملیه لر نده اکثر یا جله عصیه ده کی آفت صراحه کوزوکور... دهاسی وار... بوکون تجارب علیه حواس روحیه مزدن اکثر یسک دماغده کی مرکزی بیه بولشدر. مثلا دماغک نصوصی جدار یسندده وقوع بولان بر آفت شوویا بوضو ک ارادی حرکتی تعطیل ایلور... الخ. شیمدی دییه جکسکز که بوقدر مثبت وقایم ماده نک شعور حادثانه حاکم اولدینی اثباته کفایت ایتمی؟ اکثر یا یاکیش اولاراق «علمی» دییه توصیف ایدیلن بو ادعا اوزرنده توقف ایدیکز. بیلر سکرکه بر نظریه علمی دییه بیلیمک ایچون مشاهدیه مستند اولماسی لازم کلیر دکل؟ حالبوکه بوتون مشاهدات واولردن وقوع بولاجق دوعری استدلالات آنجی دماغ امله روح بیتی اراده، تفکر، حس آراسنده تکامل وار تباط اولدینی کوستریر، فقط اوقدر... بر شینک دیگرینه مربوط اولماسی محقق اولنک عینی اولاسی، اوندکه کی هر تحو لک مربوطی اولدینی شیمده ده تحولی موجب بولونماسی هیچ ایجاب ایکن، جاککنکزی بر جیوی به آمارسکز، جاکت جیوی به مربوطلدر. جیوی یی چقاربیرسه کز جاکت دوشر، جیوی یی صالالارسه کز جاکتده صالالانیر. فقط جیوی نه جاکتدر. نده جیویده وقوعه کلجک هر تحول جاکتده ده اولور. هیچ کیسه نک شبهه سی یوندرکه شعورده بر دماغه مربوطلدر. فقط بوندن دماغک روحی وقایمی نمایلا وجوده کتیردیکی استدلال اولونامایاجنی کی شعوری دماغ بر فعلندن عبارت کورمکده لازم کلر. الحاصل مجرد بومر بوطیندن شعوری ماده نک حرکتندن عبارت دیمک ایجاب ایتمی.

ایشته روح امله دماغ آراسنده کی مناسبتی تجارب علیه امله عینیت ویا موازاته ارجاع ممکن اولادینی تحققی ایدینجه باشقه بر اصول امله ماهیت مسئله یی حله چالیشیق لازم کلر می؟ با خصوص روحی دماغک افعالنندن عبارت عد ایلک صورتیه اورته آتیلان فکر حیات ایچون لازم وفقد ایمانلری می یقوب بر باد ایتدیرک میدانده ایکن هر فلسفه مراقاسنک بو یاکتایش فرضیه برینه دوعری وبناء علیه فیمس بر نظریه یی ترویج ایلک ایتدیه سی ضروری دکلدر؟ ایشته بو جریان بر جبهه دن بالیلجه بوندن دوعغشدر. کوروبور سکرکه خارجه ادعایتدکری کی مسندی بر سورو سوز دکل، بالعکس تحری حقیقتدر، بالخاصه حیایز ایچون فیاض استنادکاه بولاق آرزوسیدر.

تجارب خارجه منری یعنی علمدن مستخرج نتایجی الکای تفسیر ایله بیه جک، عینی زمانده حیات ایچون لازم اولان ایمانیزی اخلاک امله جک صورتده دماغ وشعور مناسبتی ایضاح ایلک پک اعلامکنددر. اگر بر نوع حدس (Intuition) طریقیله، یعنی حیات روحیه یی ایچیردن یاشامق صورتیه سزه جکمز حقایق فیزیولوژی وروحیات تجربه لرینک، بالخاصه روحی خسته لار حقیقه کی تدقیقات مثبتیه نک وبردیکی نتایج امله تألیف ایدرک

بو بولك مائى

پوزگده پريشان سسلر ايجندن
بوكله لن بركونش كوزلايك وار .
بو اشسز كوزلاك قارشيشنده بن
توركه ياندغه كوزلرم دولار .

بركيزلى آلهودر باغمده صانكه :
عذابم كون كوندن آرتار اكسيلر ؛
اك اوزون سنلر بيله اينانكه
اورادن ، آجديفك ايزلر سيلمز .

كونلرم اك سپاه كيجهدن يتر ،
حاله چكديكم غمدن نشاندز .
چاندن اوساندم ؛ ايتديكاه يتر ،
وورولمش برقلبه مرحمت شاندر .

نجم الدبى غليل

روح وماده مناسبتى حفته الك محتدل ، بونك ايجونده
اك فائدملى نتايج ايله ايدم بيليرز . بو بولده يايچغنز
تحقيقاتله كوزوروزكه . مثلاً ارادى افعلزده ميخانيكيته عائد
برقسم وار يعنى عضومزك ودماغده كي مركز
اراديتك حركاني لازم خارجى برآئيم مركزارادى
وسوكرا اهضاي تحريك ايلر . يالكر دقت ابدليدر كه
براده دماغك اينا ايلديكي وظفه شندوفر استاسيو .
فلزنده كي ماقاسله پاديني وظيفه كييدر . ناصيل
شندوفر ماقاسلر ترمه هه مانكي برخطه دوعرى
استقامت و بربرسه دماغده محيط خارجيه دوعرى
استقامت و بربرسه بارار برآلتدز . فقط ارادهده
بوندن فاضله برشى واركه اوده (ترجيح واتخاب) در .
تعبير آخرله ماقاس اداره ايدن آدامك ترقى سوقده
اينا ايلديكي خدمتدر . ايشته بو كييتى دماغك حركانيه
ايضا حاكمكان بو قدر . تفكر آغزدهده ، احساس آغزدهده ،
حتى ادراك دردهده هپ بوله دماغك حركاني تجاوز
ايدمك ماهيت اولدينى محققدر . شو حلاله حرركات
دماغه ايله شعور آراستنده برهيت ، بر موازات
موجود دكلدر . بو تدقيقى ديدكم اصول ايله
ايلر يه كوتورورسه كز تسليم ايدرسكز كه دماغ و حاك
حرركات توليد ايلسنه و محيط خارجيه به اعلايقه يارار
فقط شعورك تغيير اخرله روحك مولدى دكلدر . شعور
هر اعتبارله اونك حرركات ميخانيكيه و كي به به سنى
تجاوز ايلر . بر اوركستره شفى النده كي دكله
موسيقى هيتى اداره ايدر اما آهنگ هر اعتبارله بو
دكلهك حرركاتندن عبارت دكلدر . بو افواجي حسبلهده
ب نظر يه نك اسناد ايلديكي تجربه لرى سزه برر برر
تعداد ايدم . تعميق ايدنيجه بو فكرك جوق مثبت
تجربه وحده اسناد ايتديكى تسليم ايليه جككز
اينيم . بركردهده بو فرضيه قبول ايدنيجه صنعت ،
دين ، اخلاق حفته كي تفكر انكزده باشقه براستقامت
حاصل اولور ، اوزمان بو قارنده ميستيك وغير واضح
كورديكز جله لرى ايجه اكلاما بيليرسكز .
نه ايجون و ناصيل ؟ اوني باشقه برحسبال
زميني يابارم .

دارالفنون تاريخ فلسفه معلمى

محمد امين

نفيس صنعتلر

مجله

بو بولك صنعت دورلرينك خصوصيتى ، كيمش
دورلك طرزندن باشقه بر طرز ايجاد ايتكدر .

ترقى نك محصول اولان بو ايجاد قدرى اولانجه ،
صنعتكار ، زمانك فكر و بيلر ايديشدز . بونك شكللر
ياياچ برده كيمش عصرلك صنعت نونه لرى قوپيه
ايتكه چالشيده بو ، صنعتك ضعف وزوانه بارز بر
اشارتدر .

بك طبعى اولان بو حقيقتك اثباتنه چالشي
يهوده در .

ادبيات ورسم تاريخلرده بونى تأييد ايدمك
بر جوق دليلاره قولايجه تصادف اولور . فقط بزم
بوراده موضوعم يالكر تجليل صنعتى اولديجرون
اومثالره مراجعت ايتيه كيز .

جلد جياك تاريخى باشلانجندن اعتباراً كوزدن
كچيره جك اولورسنى اسنى خايلاران هه صنعتكارك
كندندن اولكيلردن باشقه طرزده برشى ايجاد ايتش
اولدينى كوزوروز

جلد جياك صنعتك انكذ انكذ نه زمان توقف
ايتديكته دقت ايدرسك كوزوروزكه بو ، جلدلر كندى
زمانلر نه و طرز لر نه اويغون يكي اثرله متناسب
تزيينات ، الحاصل كندى ايجاد ايتديكى شيلرى
ياياچ برق ماضى استادلرينك طرز لرى تقليده چالشدقلى
زمانده باشلار .

بالكه بونلك ايجنده مكممل برر ايشي اولانلر
واردى ، فقط هيج برى حقيقى بر صنعتكار ديه
طائيفاماز ، چونكه يادقلى اثرلك موجودى
دكلردى ؛ باشقه لر ينك دماسيله ايش كورسكلر ،
هراسلوبدن بر فكر ، هر ذوقدن بر الهام آلملر ،
الحاصل هر دورى تقليد ايتفسلدر . بوندن شونتجه
چيقاركه بوتون مناسبه بر صنعت اثرى ميدانه كيتريك
ايجون بو بولك و شغصى بر ايجاد قدرتى لازمدر .

ماضيتك استادلر نى ، ماضيتك مودللى تقليد
ايدن بر مجلد ، بو تقليدى نه قدر مكمملده يابسه
حقيقى بر صنعتكار دكل ، ساده جه ايتي برايتي در .

فقط بر مجلد نه خصوصده ايجاد قدرتى كوستره
بيلير ؟ شبهه بر تزيينات خصوصده كوزيوروزكه
هر دورك كنديه مخصوص براسلوبى وارددر . ادبيات هر
صنعتدن زياده يكي الهاملرك منيعدر ، ديكر صنعتلره
يكل كوستره و بر دورك صنعت اسلوبى تعيين ايدن
ادبياتدر ، ديكر صنعتلر ادبياتى تعقيب ايدر . واوكا كوره
شكل آلير . فقط صوركه عكس العمل ايله ادبياتدهده
بونلردن متأثر اولور .

فرضا فرانسهده رومانليك جرياننى نظر اعتباره
آلهم . زرا بو بللى باشلى برشكى حائر و بر (اسلوب
صنعت) وجوده كيتريمش اولان بر حركتدر . بو
حركت بر آوچ عوروك الهامندن چيقدى . فقط

صوكرا ، موسيقشناسلر ، رساملر ، معمارلر ، اديبلرده
اونلره الهام سيلرى و يرديلر بو صورته دورك
بتون محصولاتى بر مشترك وصفى حائر اولدى : اسلوب
ديكارى ايشته بودر . شرق اسلوبى ، غرب اسلوبى ،

تورك ، عرب ، عجم اسلوبلى بوله تفكلى ايتشدر .
هر ايتي مجلد زمانك طرز نى بيايمكه بووكا اوباغه
عجبوردر . بوندن باشقه جلد جياك صنعتنده بك بركتلى
اولان بر الهام منبى دهاواردر ، اوده جلد تزييناتك
اثرله متناسب و اويغون اولاسى لروميدر . بوكون بر جوق
مجلدلى اهميت و بر ميريك اثرلى هيج متناسبتى اولايان
تزيينات ايله سوسله بولر بو طبق موضوعى صورك
زمانه عائد اولان بركتلك اشغامتك ريسملر نى اسكى
زمان اوابلرله ترسيم ايتكه بكمزدر

سوله دكلر يى خلاصه ايدلم .
ا هر صنعتكارانه جلد ، زمانك اسلوبه اويغون
اولاچق .

٢ - بولده اثرلك ماهيتلهده متناسب اولاچق .
بر جلدك قيمت صنعتكارانه سنى تقدير ايدمك
اولان هر منقده ، شورت سؤالى كندى كندينه صورار :

١ - جلدك تزييناتى شغصى بر ايجاد اثر ايدر ؟
٢ - بولده زمانك اسلوبه اويغون ايدر ؟
٣ - بولده اثرلك موضوعيله متناسب ايدر ؟

اور و ياده ، يلادى اون طقوز نيمى عصرده جلد جياكده
انقلاب يامش اولان صنعتكار (مونيه) تزيينات ،
خصوصنده موضوع اوله رق چيچكي انتخاب ايدرك
جلد جياك بى بى بر وادى به موقدى .

چيچك ! ايشته الهامك منبى ، چيچكى
آكلادى و ودى ، بر فيلسوف و صنعتكار نظرله
اونى تدقيق ايتدى و هر كسك آكلامادى حقيقى ماهيتى
اكلادى .

چيچك ، انسانلك جيران كوزلر نه خطاب ايدن
اك درين و اسرارلى بر لسانى واردر چيچك طبيعتك
بر فكريدر . ايشته (مونيه) بولسانى آكلادى
بو فكرى تفسير ايتدى ، تزييناتك دائى فقط
متنوع موضوعى اولار قى چيچكى انتخاب ايتدى ، چيچك
معنوى قيمتى اكلانقه چالشدى روحلره اولدينى
كى چيچكاردهده تنوع واردر . بزي تسخير ايدنلر
اولدينى كى خوشمزه كيمه بيلر واردر .

لالده غرور ، زامبايده احتشام ، خشخاشده خليا
واردر . سپاه زامباقلرك زهرلى رؤيائى ، شقايقك
قاريشق ايجله لى سوسلرك ، فرور انكشافى (مونيه) به
قدر حدسز و معناسز تزيينات ايله سوسلو كتابلرك
قابليده كورولكه باشلار . بو صنعتكارلر برابر چيچكلر
جلد جياك صنعتى استيلا ايتدى . صنعتكارك ذوقنه
كوره كيشيدير بيله مهن اسلوبه تابع قلمش ، تفسير ايدلمش
زيت ، چيچكلرى

آرتق دوهديكك ، مورچيچكى ، خزارن چيچكك
صابلى رؤيا و غذائى تمثيل ايدن بر شكلده صايلش
اوله رق و آچلمش صارى خفتخاشلر ماروكك نك بياش